

Eesti Kohtunike Ühing

Hr Raivo Aeg
justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 16.04.2020 nr 8-1/2538

Meie 04.05.2020

Arvamus Justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 "Kohtule dokumentide esitamise kord" muutmise eelnõu kohta

Eesti Kohtunike Ühingule (EKOÜ) on Justiitsministeeriumi poolt 16. aprillil 2020 arvamus andmiseks edastatud Justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 "Kohtule dokumentide esitamise kord" (määrus) muutmise eelnõu (eelnõu). EKOÜ tänab võimaluse eest eelnõu osas seisukohta avaldada.

Eelnõu punkti 3 kohaselt kavandatakse määruse paragrahvi 20³ lõige 1 sõnastada järgmiselt: "(1) Menetlusseadustikes nimetatud menetlusdokument esitatakse tsiviil-, haldus- ja kriminaalkohtumenetlusse, väärteoasjade kohtumenetlusse ja maksekäsu kiirmenetlusse e-toimiku süsteemi kaudu, välja arvatud kohtu registri- ja kinnistusosakonnale esitatav menetlusdokument, mille esitamiseks on käesolevas määruses ette nähtud teistsugune kord."

EKOÜ leiab, et viidatud kavandatavas § 20³ lg 1 redaktsioonis tuleb sõnad "menetlusdokument esitatakse" (s.o 3. ja 4. sõna) asendada sõnadega "menetlusdokumendi võib esitada".

Sellise ümbersõnastuse tulemusena oleks eelnõu tekst kooskõlas eelnõu seletuskirjas märgituga, mille kohaselt peab olema e-toimiku süsteemi kaudu võimalik kohtule esitada kõiki menetlusdokumente, mida on vastavalt menetlusseadustikele õigus kohtule esitada, v.a dokumendid, mille esitamise kohta näeb määrus ette teistsuguse korra. Praegusel kujul ei lähe sätte sõnastus aga kokku seletuskirjas välja toodud eesmärgiga, kuna see kohustab esitama dokumente e-toimiku kaudu, mitte ei loo selleks võimalust.

Samuti näeb määruse § 20³ lg 1 kehtiv sõnastus ette, et e-toimiku süsteemi kaudu võib kohtule esitada samas sättes loetletud menetlusdokumente. E-toimiku kasutamise kohustust säte ette ei näe ning sellist üldist kohustust ei tulene ka kehtiva määruse muudest sätetest. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, et kavandatavate muutuste eesmärk oleks e-toimiku süsteemi kasutamise kohustuslikuks muutmise määruse reguleerimisesemesse kuuluvates menetlustes.

EKOÜ siiski märgib, et ei pea aktsepteeritavaks, kui kõnealuse määrusega (mis peaks kehtestama üksnes menetlusdokumentide kohtule esitamise tehnilise korra) soovitakse võtta menetlusosalistelt sisuliselt võimalus esitada kohtule menetlusdokumente kohtu kantselei kaudu paberkandjal või e-kirja teel. Selliselt hakkaks kavandatav muudatus oluliselt takistama isikute pöördumist enda

õiguste kaitseks kohtusse ja oleks vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Kohtunike igapäevased kogemused kinnitavad, et hinnanguliselt umbes kolmandikul kohtumenetlustes osalevatest inimestest puudub võimekus kohtuasutustega üksnes digitaalses vormis suhelda, kas siis tehniliste vahendite või vajalike oskuste puudumise tõttu. Nende ainus võimalus kohtu poole pöörduda ja kohtuga suhelda on paberkandjal esitatavate dokumentide kaudu. Eeskätt puudutab see just haavatavamad elanike gruppi (väiksema haridustaseme ja puudulike digitaalsete võimalustega inimesed, pensionärid, piiratud teovõimega või kinnises asutuses viibivad isikud ja kinnipeetavad).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Parrest
Eesti Kohtunike Ühingu esimees